

SAKKI ry:n lausunto lakivaliokunnalle 4.4.2022

Asiat: KAA 5/2021 vp Kouluväkivalta kirjattava rikoslakiin sekä LA 12/2019 vp Lakialoite laiksi rikoslain 21 luvun muuttamisesta

Yleiset huomiot

Kannatamme kansalaisaloitteessa esitettyä lainvalmisteluun ryhtymistä kouluväkivallan sisällyttämisestä rikoslakiin. Jatkovalmistelussa voidaan selvittää ehdotuksen eri seuraukset tarkemmin.

Lakialoitteessa esitetty tapa koulukiusaamisen kirjaamisesta rikoslakiin ja rangaistavien tekojen määrittely sisältää selkeät hyvät puolensa, mutta myös joitain mahdollisia haitallisia ja selvitettäviä seurauksia. Itse tavoitetta koulukiusaamisen kitkemisestä kannatamme vahvasti. Kiusaamiseen tulee ilmiönä puuttua myös muilla keinoin, yhteisöllisyyttä ja vuorovaikutustaitoja vahvistamalla.

Amisten kohtaama kiusaaminen

Vuoden 2019 Amisbarometriin vastanneista 2,65% oli kohdannut kiusaamista toisten opiskelijoiden tekemänä usein ja 16,14% satunnaisesti. Kokemukset olivat hieman yleisempiä nuorimpien opiskelijoiden kohdalla. Opettajien tekemänä kokemukset olivat harvinaisempia, mutta silti harmillisen yleisiä: 2,36% oli kokenut usein ja 12,9% satunnaisesti.

Koulukiusaamisen sisällyttäminen rikoslakiin ja koulukiusaamisen määrittely

Vaikka koulukiusaamista ei ole erikseen mainittu rikoslaissa, henkinen ja fyysinen kiusaaminen voi jo tällä hetkellä täyttää tietyt pahoinpitelyn merkit. Rikoslain mukaan pahoinpitely on kyseessä, kun joku vahingoittaa toisen terveyttä, aiheuttaa toiselle

kipua tai saattaa toisen tiedottomaan tai muuhun vastaavaan tilaan joko ruumiillista väkivaltaa käyttämällä tai muulla tavoin, esimerkiksi sanallisesti kiusaamalla.

Lakialoitteessa esitetään seikkaperäinen lista siitä, mitä erilaisia tekoja koulukiusaaminen tarkoittaisi. Vaikka päällekkäisyyttä muihin laissa mainittuihin rikoksiin löytyy, yhden rikosnimikkeen alle koottu kuvaus voisi lisätä ymmärrystä koulukiusaamisen muodoista ja tasoittaa oppilaitosten välillä olevia eroja siinä, miten kiusaamiseen suhtaudutaan ja reagoidaan. Luonnollisesti se, että koulukiusaaminen on erillisenä rikoksena mainittuna rikoslaissa, voi lisäksi itsessään toimia ennaltaehkäisevänä tekijänä, jos lapset ja nuoret saavat ikätasoisesti tietää siitä, että kyseessä on tosiasiassa rikos, jolla on seuraamuksensa.

Teoista toisaalta puuttuu joitain kiusaamiseksi yleisesti käsitettyjä tekoja, esimerkiksi erilaiset pilkkaamisen muodot, joissa ei sinänsä esitetä valheellisia tietoja tai tietoja yksityiselämästä. Lakiteksti määrittelee lisäksi koulukiusaamisen tyhjentävästi, niin että vain listatut teot kuuluvat sen piiriin. Tämä on yleisenä periaatteena monesti hyväksi, mutta arkielämän kiusaamistapauksissa saattaa kääntyä kiusaamisen kohdetta vastaan. Kiusaamisen tekijät voivat vedota siihen, että kiusaamisensa ei ole määritelty tämän lain piiriin, joten siitä ei tulisi tulla seuraamuksia.

Pidämme hyvänä sitä, että lakialoitteessa huomioidaan se, että kiusaamista tapahtuu paljon myös muualla kuin oppilaitosympäristössä ja esimerkiksi sosiaalisessa mediassa. Toisaalta koulukiusaamisen määrittelynä se, että ”henkilöt tuntevat toisensa koulun kautta” jättää hyvin paljon myös muualla ja muista syistä tapahtuvaa toimintaa tämän määritelmän piiriin.

Koulukiusaamisen määrittelemisen laissa voisi madaltaa uhrin kynnystä tuoda kiusaaminen esille ja toimia ns. kättä pidempänä tilanteissa, joissa kiusaamiseen ei suhtauduta riittävällä vakavuudella.

Lakialoitteessa ehdotetaan sakkorangaistusta, jolloin myös alle 15 vuotiaita on mahdollista sanktioida vahingonkorvauksella. Tärkeää olisi huomioida, että sakkorangaistus ei jatkossakaan korvaisi sosiaaliviranomaisten mukaantuloa.

Lopuksi

Opetus- ja kulttuuriministeriö on valmistellut kuluneella hallituskaudella kiusaamisen ehkäisemiseksi toimenpideohjelman. Pidämme kiusaamisen vähentämiseksi erittäin tärkeänä, että kyseistä toimenpideohjelmaa ruvetaan toimeenpanemaan.

JUTTA VIHONEN

Puheenjohtaja

044 7530 581

jutta.vihonen@sakkiry.fi

NOORA LUUKKA

Pääsihteeri

050 3100 570

noora.luukka@sakkiry.fi

Lisätietoja:

Matti Tujula

edunvalvonnan asiantuntija

044 7766 048

matti.tujula@sakkiry.fi

Suomen Ammattiin Opiskelevien Liitto – SAKKI ry

Hakaniemenranta 1 C | 00530 Helsinki

www.sakkiry.fi | Y-tunnus: 0678133-8